

➤ Migrin teologia turvapaikkapäätösten valossa

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaiselta Maahanmuuttoviraston (Migrin) teologiset käsitykset vaikuttavat kristityksi kääntyneiden turvapaikkapäätöksissä ja erityisesti sitä, miten Migrin tekemät tulkinnat vaikuttavat päätöksiin. Tutkimuksen aineistona oli 48 turvapaikkapäätöstä, joista 20 negatiivista päätöstä oli analyysin keskiössä positiivisten päätösten niukoista perusteluista johtuen. Aikaisemman tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että Migri ymmärtää uskonnon ihmisen sisäisenä asiana ja yksityisenä ilmiönä. Analysoimme, miten tämä näky Migrin päätöksissä, erityisesti liittyen kasteen merkitykseen. Pohdimme, millaista kääntymystä kristityksi pidetään uskottavana, ja mihin tämä käsitys perustuu. Analyysin perusteella vaikuttaa siltä, että tämä Migrin käsitys uskonnosta perustuu länsimaisen sekularistisen paradigman mukaiseen ajatteluun, joka on ristiriidassa useiden kirkkojen itseymmärryksen ja teologisten peruskirjojen kanssa. Migrin käsitys ei aina vastaa myöskään kristityksi kääntyneiden turvapaikanhakijoiden omaa uskonnollista paradigmaa. Tämä ristiriita johtaa negatiivisiin turvapaikkapäätöksiin ja monen turvapaikanhakijan päätymiseen paperittomaksi, eli yhteiskunnan ja sen rakenteiden ulkopuolelle.

Avainsanat: turvapaikanhakijat, pakolaisuus, maahanmuuttovirasto, kääntymys

Johdanto

Suomeen tuli vuosina 2015–2016 poikkeuksellisen suuri määrä turvapaikanhakijoita eli kansainvälistä suojelua hakevia ihmisiä (Sarvimäki & Hangartner, 2017). Maahanmuuttoviraston (Migrin) turvapaikkapäätöksiä vuosina 2015–2017 selvittäneen tutkimuksen (Saarikkomäki ym., 2018) mukaan päätöksissä oli havaittavissa kiristymistä. Kansainvälistä suojelua myönnettiin aiempaa vähemmän eikä hakijan esiin tuomia seikkoja huomioitu yhtä usein. Vuonna 2016 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä myös oikeusavun saaminen on ollut aiempaa vaikeampaa eikä avustajaa ole myönnetty puhutteluun ilman erityisiä perusteita. Kesällä 2021 voimaan tulleet lakimuutokset pyrkivät parantamaan turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa (Hallituksen esitys HE 247/2020 vp). Tulevaisuus näyttää onnistutako näissä pyrkimyksissä.

Mikäli hakijalle ei myönnetä turvapaikkaa, hänet voidaan lainvoimaisen päätöksen jälkeen poistaa maasta. Turvapaikan hakija voi keskeyttää turvapaikkaprosessin missä vaiheessa tahansa ja hakea niin kutsuttua avustettua vapaaehtoista paluuta lähtömaahansa. Moni kielteisen turvapaikkapäätöksen saanut jää Suomeen, koska heidän ei ole eri syistä mahdollista palata lähtömaahansa. Tällöin henkilö jää paperittomaksi ja yhteiskunnan ulkopuolelle. Suomessa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet muodostavat suurimman osan paperittomista (Jauhiainen ym., 2018; Jauhiainen & Tedeschi, 2021; Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 746/2011; Lydén, 2019).

Yksi paperittomien alaryhmä on kristityksi kääntyneet turvapaikanhakijat, jotka ovat saaneet negatiivisen turvapaikkapäätöksen. Kristityksi kääntyneitä turvapaikanhakijoita tai uskonnollisia perusteita turvapaikkahakemukseen on tutkittu sekä Suomessa että ulkomailla. Esimerkiksi Karttunen (2020) on pohtinut kristinuskoon kääntymisen arviointiperusteita suomalaisissa maahanmuuttoviraston linjauksissa.

Stene (2020) pohtii syitä erityisesti islamista kristinuskoon kääntymiselle. Moni kääntynyt on tavannut joko diakoniaa harjoittavia tai sisälähetystä tekeviä kristittyjä jo vastaanottokeskuksessa tai viimeistään epäonnistuneen turvapaikkaprosessin jälkeen. Kuten Koser Akcapar (2006) on iranilaisia kääntyneitä tutkiessaan havainnut, myös Stenen mukaan kiinnostus kristinuskoa kohtaan tai jopa kääntymys voi alun alkaen olla ”maahanmuuttostrategia”, jolla saatetaan pyrkiä vaikuttamaan maahanmuuttoviranomais-

ten päätöksiin tai toivotaan turvapaikan myöntämistä. Tästä huolimatta molemmissa tutkimuksissa päädytään siihen, että usein uusi identiteetti ja yhteys uuteen uskonnolliseen yhteisöön on syvä ja todellinen. Kiinnostus kristinuskoa kohtaan saattaa johtua myös siitä, että yhteys lähtömaan uskontoon ja uskonnollisiin yhteisöihin on ollut ohut tai katkennut pakomatkan aikana. Uuden kotimaan valtauskonto saattaa vaikuttaa kiinnostavalta ja erityisesti kriisitilanteissa uskonnollisen yhteisön tarjoama varaukseton apu ja tuki vaikuttaa myönteisesti käsitykseen kristinuskosta. Kristillinen yhteisö saattaa korvata pakomatkan johdosta katkenneet sukulaissuhteet ja muodostaa uuden läheisverkoston.

Tässä tutkimuksessa analysoimme Migrin teologisia käsityksiä sen tekemien turvapaikkapäätösten valossa. Teologialla tarkoitamme tässä artikkelissa kristillisten yhteisöjen itseymmärrystä kristinuskon luonteesta tai yksilöiden muotoiluja heidän omasta uskonnollisesta käsityksestään. Emme pyri muodostamaan tyhjentävää esitystä erilaisista kristillistä teologioista tai kristityksi kääntyneiden turvapaikanhakijoiden uskonnollisista käsityksistä. Sen sijaan arvioimme aineistona olevia päätöksiä teologisesta näkökulmasta. Tämä on mahdollista, koska päätöksissä otetaan kantaa teologisiin käsitteisiin. Päätöksillä on huomattavia ja mahdollisesti vakavia seurauksia kääntyneiden turvapaikanhakijoiden elämään.

Tutkimuskysymys ja tutkimuksen lähdeaineisto

Tässä tutkimuksessa selvitämme, millaisilta Migrin teologiset käsitykset vaikuttavat kristityksi kääntyneiden turvapaikkahakemuksissa ja erityisesti sitä, miten Migrin tekemät tulkinnot vaikuttavat turvapaikkapäätöksiin. Tutkimuksen lähdeaineisto koostuu 48 turvapaikkapäätöksestä, joissa kääntymisen kristinuskoon on turvapaikkahakemuksen peruste, tai yksi perusteista. Negatiivisten päätösten osuus on 20 ja positiivisten osuus 28 päätöstä. Maa-hanmuuttovirasto (Migri) on tehnyt päätökset vuosina 2017–2019. Migri anonymisoi päätökset ennen niiden luovuttamista tutkimukseen mustaamalla turvapaikanhakijoiden henkilötiedot dokumenteissa, joten turvapaikanhakijoiden anonymiteetti on näin turvattu. Migri luovutti aineiston Talvikki Aho-selle, joka Migrin luvalla jakoi aineiston Ilona Blumgrundin kanssa. Aineistoa ei ole edelleen luovutettu muille kirjoittajille, vaan Blumgrund on valinnut aineistosta poimittavat lainaukset.

Turvapaikkapäätökset koskevat henkilöitä, joiden lähtömaa on Irak, Iran, Afganistan tai Somalia. Jotkut aineiston päätökset eivät olleet vielä jakamisen aikaan saaneet lainvoimaa, vaan olivat valitusprosessissa. Aineiston turvapaikanhakijat ovat lähtöisin valtaosin islamilaisista maista, mutta heidän henkilökohtainen suhteensa islaminuskoon vaihtelee. Aineistossa on myös yksi kotimaassaan vähemmistöuskontoon kuulunut henkilö.

Aineiston merkittävänä rajoitteena on perustelujen niukkuus positiivisissa päätöksissä. Niissä todetaan ainoastaan, että henkilö on kääntynyt kristinuskoon, viitataan hänen kokemaansa pelkoon uhasta lähtömaassa sekä todetaan, että henkilölle myönnetään turvapaikka uskonnon perusteella. Kääntymyksen uskottavuusarvioinnin prosessia ja arvioinnin tuloksia ei positiivisissa päätöksissä avata. Tämän vuoksi analyysi perustuu negatiivisiin päätöksiin, joissa kääntymyksen uskottavuusarviota ja arvion johtopäätöksiä on avattu kattavammin. Aineisto ei siis anna mahdollisuutta vertailevaan analyysiin. Positiivisten päätösten perusteluiden niukkuus on uudehko ilmiö, joka vaikeuttaa Migrin toiminnan yhdenvertaisuuden arviointia. Tämä on todettu myös muussa tutkimuksessa (Saarikkomäki ym., 2018:12).

Teoreettinen ja metodologinen viitekehys

Aineiston analyysi perustuu aikaisempaan samasta aineistosta tehtyyn tutkimukseen, jossa tarkasteltiin laadullisen sisällönanalyysin menetelmin negatiivisia turvapaikkapäätöksiä (Blumgrund, painossa). Aiemmassa tutkimuksessaan Blumgrund on analysoinut sitä, millainen implisiittinen teologinen ymmärrys Migrin turvapaikkapäätöksistä välittyy. Analyysi on keskittynyt kahteen kristinuskossa keskeiseen käsitteeseen: kirkko ja usko. Blumgrundin aiemman tutkimuksen päätuloksena oli, että kirkkoa ei Migrin päätöksissä nähty osana uskonnon ydintä. Sen sijaan usko nähtiin uskonnon olennaisimpana ulottuvuutena. Uskoon kuuluu päätösten valossa sekä sen sisällön tunteminen että ennen kaikkea uskominen yksityisenä ilmiönä ja tekona.

Artikkelimme analyysi perustuu Blumgrundin tutkimustulokseen uskonnosta ensisijaisesti yksityisenä ilmiönä. Halusimme selvittää, miksi Migri näkee uskonnon kristityksi kääntyneiden turvapaikkaprosesseissa yllä kuvatulla tavalla. Analysoimme siis taustalla vaikuttavia syitä Migrin uskontokäsitykselle, jolla taas on suora vaikutus siihen, millaiset kuvaukset kääntymyksestä kristityksi hyväksytään suojelun tarpeen perusteeksi.

Artikkelimme teoreettisena viitekehyksenä on uskontokäsityksiä sekä uskonnon ja sekularismin suhdetta käsittelevää kirjallisuutta. Kirjallisuuden tarkoituksena on arvioida Migrin turvapaikkapäätöksissä esiin tulevan uskontokäsityksen ideologista ja teologista taustaa. Uskontokäsityksiä eri kulttuurisissa konteksteissa on avannut muun muassa Mark Juergensmeyer (2011). Uskonnon ja sekularismin suhdetta on teoretisoinut H. Richard Niebuhr (1951), jonka tyypittelyä kristinuskon ja yhteiskunnan suhteesta on analysoinut muun muassa Linell E. Cady (2010). Näiden lisäksi käytämme eri kirkkokuntien omia kirjallisia uskon pääkohtia, kuten luterilaisen kirkon *Tunnustuskirjoja*, katolisen kirkon *Lumen Gentiumia*, sekä helluntaikirkon *Uskon pääkohtia*.

Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisjärjestö UNHCR:n (2004) uskonto-perusteisten turvapaikkahakemusten ohjeistuksessa todetaan, että uskontoon perustuvat turvapaikkahakemukset ovat hankalimpia arvioida. Vaikeuksia aiheuttaa mm. vainon arvioiminen silloin, kun uskonto lomittuu muiden turvapaikkaperusteiden kanssa tai silloin, kun kääntymys on tapahtunut *sur place* eli kotimaasta lähdön jälkeen. UNHCR:n ohjeistuksessa (2004:3) uskonnon kuvataan sisältävän vähintään yhden seuraavista ulottuvuuksista: a) uskonto tai uskonnottomuus uskomuksena/uskona (*religion as belief/non-belief*), b) uskonto identiteettinä (*religion as identity*) ja c) uskonto elämäntapana (*religion as a way of life*).

Blumgrundin (painossa) aikaisemman tutkimuksen perusteella vaikuttaa siltä, että Migri pitää aitoa kristillistä identiteettiä ensisijaisesti henkilökohtaisena uskonvakaumuksena. Tämä tarkoittaa, että Migri ymmärtää uskonnollisen identiteetin perustuvan henkilön yksityisiin ajatuksiin ja tunteisiin esimerkiksi kristinuskon opillisista sisällöistä, Raamatusta ja muista uskonnollisesti merkittäviksi katsotuista asioista. Yhteisöllinen identiteetti, esimerkiksi kirkon jäsenyys tai aktiivinen osallistuminen seurakunnan toimintaan taas eivät näytä voivan muodostaa aidon kristillisen identiteetin perustaa. Migrin arviointi sisältää siis kristityksi kääntyneen turvapaikanhakijan kohdalla lähinnä uskonvakaumuksen aitouden arvioinnin. Vaikuttaa siltä, että uskonto elämäntapana tai ryhmäidentiteettinä ei ole UNHCR:n ohjeistuksesta poiketen Migrille riittävä peruste.

Teologisesta näkökulmasta voidaan kyseenalaistaa, onko henkilökohtaisen uskon aitouden arviointi mahdollista. Useat kristilliset yhdyskunnat ovat kritisoineet aitousarvioinnin luotettavuutta (Suomen Evankelinen Allianssi,

2021; Suomen kirkonjohtajat, 2019). Myös Nagy ja Speelman (2017) ovat tutkineet aitousarviointia osana kristillisten kirkkojen tekemää lähetystyötä EU:n alueen turvapaikanhakijoiden parissa. He ovat tulleet siihen tulokseen, että aitousarviointi ei ole tarkoituksenmukaista eikä ehkä edes mahdollista, koska erilaiset teologiset käsitykset ovat niin monimuotoisessa ja kompleksisessa suhteessa toisiinsa.

Käsitys kirkon ja kasteen merkityksestä

Aikaisemman tutkimuksen perusteella Migri vaikuttaa pitävän kirkkoa lähinnä samanmielisten ihmisten sosiaalisena ryhmänä (Blumgrund, painossa). Tämä on ristiriidassa kristillisen itseymmärryksen kanssa, jossa kirkko on enemmän kuin kirkollisiin toimituksiin osallistuvien kokoontuminen. Kirkko ei kristillisessä traditiossa ja teologiassa ole järjestö tai ”kerho”, johon liitytään rituaalilla tai jäsenhakemuksella. Esimerkiksi Raamatun mukaan kirkko on Kristuksen ruumis: ”Meidät kaikki, olimmepa juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, on kastettu yhdeksi ruumiiksi. [...]” (1. Kor. 12:13).

Luterilaisen kirkon tunnustuskirjoihin kuuluvan Augsburgin tunnustuksen (uskonkohta VII) mukaan seurakunnat opettavat, että kirkkokunnista ja seurakuntarajoista riippumatta kirkko on yksi ja pyhä. Myös katoliselle kirkolle kirkko on ”Kristuksessa ikään kuin sakramentti, ts. mitä läheisimmän Jumala-yhteyden ja koko ihmiskunnan ykseyden merkki ja välikappale” (Lumen gentium, 1. luku). Kirkkoon kuuluvat eli seurakunnan jäsenet ovat Isän, Pojan ja Pyhän Hengen ykseyden yhdistämää kansaa (Lumen gentium, 4. luku).

Blumgrund (painossa) on todennut, että Migri käsittää kirkon olevan lähinnä sosiaalinen yhteisö. Tällöin kirkkoon liittymisellä ja kasteella ei ole mitään jäseneksi tuloa syvempää, itsenäistä merkitystä. Tämä on huomattavissa muun muassa seuraavassa Migrin toteamuksesta: ”Maahanmuuttovirasto toteaa, että muodollisen kasteen ottaminen ei ole lähtökohtaisesti riittävä selvitys kristinuskoon kääntymisestä.” (Irak 9/2018). Tämän artikkelin kirjoittajien havainto on, että tällainen käsitys on syvässä ristiriidassa kristillisen itseymmärryksen kanssa. Kirkkokunnilla on erilaisia teologisia määrittelyjä kasteen merkityksestä, mutta tarkasta määrittelystä riippumatta sillä on kaikissa kirkkokunnissa itsenäinen hengellinen sisältö esimerkiksi uskon vahvistajana tai uskon merkinä. Esimerkiksi Suomen Ekumeeninen Neuvosto

(2020) määrittelee kannanotossaan, että kirkkojen yhteinen tahto on tuoda esiin, ”että usko ja kaste kuuluvat yhteen.”

Luther varoittaa Isossa katekismuksessa (neljäs osa: Kaste), että kasteen merkityksen varassa on ”aivan kaikki”. Hän tuomitsee erityisen voimakkaasti ajatuksen siitä, että kaste olisi vain ulkoinen asia. Lutherille kasteen perustana on Jumalan sana ja käsky. Myös Vähässä katekismuksessa (Pyhän kasteen sakramentti) Luther kuvaa kasteen merkitystä syvempänä kuin pelkkänä kirkon jäsenyyden vahvistajana. Hänen mukaansa kaste yhdistyy uskoon ja kasteen vaikutus on syntien anteeksianto. Helluntaikirkon uskon pääkohdissa kasteen ajatellaan uskoon liittymisen lisäksi merkitsevän osallisuutta Kristuksen ruumiiseen eli uskovien yhteyteen. Kaste vahvistaa pelastuksen lahjojen merkityksen ja toimii syntyneen uskon henkilökohtaisena tunnustuksena. Yhteys Kristukseen syntyy uskon kautta ja kaste liittyy tähän yhteyteen olennaisesti. (Suomen helluntaikirkko, n.d.). Ortodoksisessa ajattelussa kaste on ”pyhä mysteerio”, jonka kautta tullaan kirkon jäseneksi. Se merkitsee ortodokseille esimerkiksi ”Jumalan yhteyteen tulemista, uudeksi ihmiseksi syntymistä ja vanhasta elämästä luopumista” (Suomen ortodoksinen kirkko, n.d.).

Artikkelimme pohjana olevan aineiston pohjalta vaikuttaa siltä, että Migri ymmärtää kasteen ensisijaisesti seremoniana, jonka kautta liitytään muodollisesti kirkon jäseneksi. Kaste itsessään ei siis olisi aineistona olleissa turvapaikkapäätöksissä näkyvässä teologisessa ajattelussa riittävä kristillisen identiteetin ilmaisu, eikä sillä ole mitään jäsenseremoniaa syvempää merkitystä. Tämä on syvässä ristiriidassa kristillisten kirkkojen itseymmärryksen ja teologisen ajattelun kanssa.

Tämän ristiriidan vuoksi turvapaikkapäätös voi olla negatiivinen myös sellaisen henkilön kohdalla, joka on kastettu ja osallistuu säännöllisesti ja aktiivisesti seurakunnan toimintaan eli on kristinuskon oman määrittelyn mukaan kristitty ja osa pyhien yhteisöä, Jumalan yhdistämää kansaa.

Onko kääntymys uskottava?

Moni kristityksi kääntyneistä turvapaikanhakijoista on tullut Suomeen vuonna 2015 islamilaisista maista, kuten Iranista, Irakista ja Afganistanista ja kääntynyt turvapaikkaprosessin aikana. Henkilö, jolla on perusteltu pelko joutua vainotuksi uskontonsa vuoksi, on YK:n pakolaissopimuksen mukaan oikeutettu pakolaisasemaan (UNHCR, 1951). Tämän vuoksi Migrin on tutkittava, ai-

heuttaako kääntymys vaaraa, mikäli henkilö palautetaan kotimaahansa. Turvapaikkapäätösten perusteella vaikuttaa siltä, ettei Migri kerää systemaattisesti tietoa siitä, kuinka ulkomailla kääntyneisiin ja lähtömaahan palanneisiin suhtaudutaan, koska tällaiseen tietoon ei viitata päätöksissä. Tämä saattaa johtaa siihen, ettei Migrillä ole riittävästi luotettavaa tietoa vaaran arvioimiseksi.

Turvapaikkaprosessiin kuuluva riskiarviointi perustuu tyypillisesti henkilöön kohdistuneeseen aiempaan vainoon. Kristityksi kääntyneellä ei luonnollisesti voi olla todisteita häneen henkilökohtaisesti kohdistuneesta vainosta lähtömaassa, koska kääntymys on tapahtunut vasta lähdön jälkeen, joko Suomessa tai muussa maassa.

Tämän artikkelin pohjana olevassa tutkimuksessa (Blumgrund, painossa) tarkasteltiin laadullisen sisällönanalyysin avulla kristityksi kääntyneiden negatiivisia turvapaikkapäätöksiä. Joissain tapauksissa Migrin näkemys oli, että hakijan lähtömaassa on mahdollista turvallisesti elää kristittyinä. Monissa tarkastelluissa päätöksissä Migri kuitenkin toteaa, että väkivallan, omaisuuden takavarikoinnin tai jopa kuolemantuomion uhka on olemassa, jos turvapaikanhakijan lähtömaassa henkilö luopuu islamista:

Vallitsevan islamilaisen lain tulkintojen mukaan islamista luopumista pidetään törkeänä rikoksena --- [luopunutta] voi kohdata kaiken omaisuuden takavarikointi, avioliiton mitätöiminen tai kuolemantuomio. (Afganistan 10/2017).

UNHCR:n mukaan nykyisessä uskonnollisen suvaitsemattomuuden ilmapiiirissä islamista toiseen uskontoon kääntyminen voi johtaa sulkemiseen ryhmän ulkopuolelle sekä väkivallan uhkaan. (Irak 09/2017).

Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että kristityksi kääntyneen turvapaikanhakijan kohdalla ei riitä, että voidaan osoittaa kristityksi kääntyneiden, tai muuten islamista luopuneiden, yleisesti olevan vaarassa hakijan lähtömaassa. Tämä johtuu aikaisemman tutkimuksen perusteella siitä, että kääntyneiden kohdalla riskiarviointiin on kiinteästi liittynyt niin kutsuttu uskottavuusarviointi (Blumgrund, painossa).

Migrin mukaan henkilö voidaan palauttaa lähtömaahansa, joka lähtökohdallisesti olisi kristitylle vaarallinen, mikäli kääntymys ei ole uskottava. Tämä käy ilmi oheisista päätöksistä:

Kerroit, että perheesi on saanut tietää sinun kääntyneen kristinuskoon ja pelkää heidän surmaavan sinut, jos palaat Irakiin. Kertomasi mukaan sinusta on kastetilaisuudessa otettu kuvia ja ne on lähetetty isällesi. Et tiedä kuka kuvia on lähettänyt, mutta kerroit, että noin kolme kuukautta sitten isäsi soitti sinulle vihaisena. Myös isoveljesi soitti sinulle ja sanoi, että et kuulu enää perheeseen ja jos tulet [kotialueellesi], niin veresi on tahrattu, ja sinut on sallittua tappa. ---

Kertomuksesi siitä, että perheesi uhkaa sinua Irakissa kääntymisesi vuoksi, on hyvin pintapuolinen. Epäilet jonkun puhuneen sinusta perheellesi tai lähettäneen isällesi kuvia sinusta kirkossa. Et kuitenkaan osannut kertoa, kenen toimesta perheesi on saanut tietää sinun kääntymyksestäsi. Et myöskään ole esittänyt mitään syytä, miksi joku tuntemattomaksi jäänyt henkilö olisi halunnut kertoa kääntymisestäsi perheellesi tai miten hän olisi saanut isäsi yhteystiedot. ---

[...] Maahanmuuttovirasto pitää kertomustasi kristinuskoon kääntymisestääsi ja kristillisestä vakaumuksestasi kokonaisuudessaan epäuskottavana. Maahanmuuttovirasto toteaa lisäksi, ettei uuden maailmankatsoimuksesi mukainen elämä vaadi sellaista tunnustuksellisuutta tai julkista toimintaa, jonka perusteella voisit joutua viranomaisten taholta vaaraan kotimaassasi. (Irak 5/2017).

Yllä kuvatussa tapauksessa Migrin johtopäätös on, että henkilö ei ole kyennyt selvittämään riittävän yksityiskohtaisesti, miten ja miksi tieto kääntymyksestä on mennyt hakijan kotimaahan. Migri ei myöskään hyväksy hakijan kertomusta häneen kohdistuvasta uhasta. Koska hakija ei voinut todentaa Migrille riittävällä tavalla häneen kohdistuvaa uhkaa eikä Migri pitänyt hänen kääntymystään aitona, turvapaikkaprosessin loppupäätelmä on, ettei henkilö ole vaarassa kotimaassaan.

Seuraavassa päätöksessä Migri pitää hakijan kääntymystä tarkoitushakuisena ja siis epäaitona. Migri olettaa, että mikäli kääntymys tulisi tietoon hakijan kotimaassa, tämä tarkoitushakuisuus ymmärrettäisiin myös siellä eikä hakija siksi joutuisi vaaraan:

Kerroit, että et ole kertonut kenellekään kääntymisestäsi. Kerroit, että jos perheesi saisi tietää kääntymisestäsi, he todennäköisesti luopuisivat sinusta. Tämä perustuu omaan oletukseesi. Asiassa ei ole tullut ilmi, että tieto seurakunnassa käymisestäsi tai kasteen ottamisestasi olisi tullut perheenjäsentesi tai laajempaan tietoon kotimaassasi. Maahanmuuttovirasto toteaa, että vaikka käymisesi seurakunnassa ja kiinnostuksesi kristinuskoon olisikin paljastunut perheenjäsenillesi, voidaan heidän olettaa tietävän myös tilanteestasi turvapaikanhakijana Euroopassa. UNHCR:n ohjeistuksen mukaan tarkoituksenhakuinen (”self-serving”) toiminta ei luo perustelua pelkoa kohdata vainoa hakijan kotimaassa, jos tarkoituksenhakuinen toiminta on selvää kaikille, [...], eikä vakavaa haittaa koidu hakijalle, jos tämä palautetaan kotimaahansa. (Irak 11/2017)

UNHCR:n (2004) ohjeistuksen mukaan päätöksen kannalta tärkeintä on, voiko vainoaja tulkita kääntymyksen tapahtuneeksi. Esimerkiksi vakaumuksella tai uuden uskonnon tuntemuksella ei pitäisi tällaisessa tapauksessa olla päätöksessä merkitystä. Alla olevassa esimerkissä hakija vetoaa pelkoonsa siitä, miten kristinuskoon kääntyneitä ja islamista luopuneita yleisesti kohdellaan heidän lähtömaassaan. Migri poikkeaa UNHCR:n ohjeistuksesta ja perustelee kielteistä päätöstä sillä, ettei hakijan ole välttämätöntä elää kristillisen vakaumuksen mukaisesti. Riskiarvio perustuu siis vakaumuksen aitouteen, ei mahdolliseen uhkaan:

Pelkää, että Al-Shabaab tai Somalian valtio tappaisi sinut islamin uskosta luopumisen ja kristinuskoon kääntymisestäsi johtuen. [...] Kertomasi mukaan ainoastaan vaimosi ja lapsesi Somaliassa tietävät siitä että olet Suomessa osoittanut kiinnostusta kristinuskoa kohtaan [...] Maahanmuuttovirasto ei ole edellä hyväksynyt tosiseikkana, että olisit vakaumuksellinen kristitty. Maahanmuuttovirasto toteaa, ettei maailmankatsomuksesi mukainen elämä vaadi sellaista tunnustuksellisuutta ja julkista toimintaa, jonka perusteella voisit joutua viranomaisten tai muiden tahojen toimesta vaaraan kotimaassasi. Näin ollen et Somaliaan palatessasi joutuisi elämään myöskään uskonnollisen vakaumuksesi vastaisesti. (Somalia 12/2017)

Kristityksi kääntyneet henkilöt ovat useissa yksityisissä keskusteluissa tuoneet esiin, että riippumatta Migrin päätöksestä, he arvioivat henkensä olevan uhattuna kääntymyksen vuoksi mikäli heidän palautetaan lähtömaahan. He ovat pakon edessä valinneet paperittomuuden, koska paluu lähtömaahan ei ole ollut mahdollista.

Kääntyneiden kohdalla uskottavuusarvioinnin merkitys on korostunut: vainon uhka lähtömaassa arvioidaan todelliseksi vain, jos Migri arvioi kääntymyksen uskottavaksi. Mikäli vainon uhka on voitu osoittaa selkeästi, uskottavuusarvioinnin rooli turvapaikkapäätöksessä on ollut pienempi. Näin on ollut esimerkiksi silloin, kun hakija on solminut avioliiton kristityn kanssa (KHO, 2019:18) tai saanut lähtömaasta todennettavissa olevia henkilökohtaisia uhkauksia. Usein vainon uhkaa ei kuitenkaan ole voitu todentaa ja tällöin arvio keskittyy hakijan kääntymyksen uskottavuuteen.

Migri keskittyy siis uskottavuusarvioinnissaan turvapaikanhakijan kristillisen uskon aitouden arviointiin. Tällöin ei selvitetä ainoastaan sitä, onko henkilön kertoma tapahtumien kulku uskottava, kuten esimerkiksi kävikö henkilö todella kasteella tai käykö hän mainitsemassaan kirkossa, vaan myös onko uusi kristillinen usko aito. Kuten jo aiemmin todettiin, teologisesta näkökulmasta voidaan kyseenalaistaa, onko henkilökohtaisen uskon aitouden arviointi ylipäätään mahdollista. Useat kristilliset yhdyskunnat ovat kritisoineet aitousarvioinnin luotettavuutta. Kritiikki on kohdistunut myös muihin ongelmiin kääntyneiden turvapaikkaprosesseissa kuten puutteelliseen tai virheelliseen tulkkaukseen (Suomen Evankelinen Allianssi, 2021; Suomen kirkonjohtajat, 2019).

Virkamiehen on siis päätettävä oman tietämyksensä perusteella, vaikuttaako vakaumus vilpittömältä vai ei. Ratkaiseva ongelma tässä on turvapaikanhakijan mahdollinen kyvyttömyys kuvailla kristillistä identiteettiään sekä virkamiehen kyvyttömyys ymmärtää kuvausta. Viestintäongelmat eivät ehkä silti kerro mitään itse uskonnollisen kääntymyksen uskottavuudesta (Reinikka, 2019:36). Ongelmallista asiassa on, etteivät Migrin päätöksenteon perusteet ole eksplisiittisesti kuvattuja ja arvioitavissa. Vielä hankalammaksi asian tekee se, että päätösten taustalla vaikuttavat länsimaisesta kontekstista nousevat syvät implisiittiset kulttuuriset oletukset, kuten käsitys siitä, että uskonto on ihmisen yksityisasiasia. Nämä oletukset eivät yleensä ole virkamiehelle itselleenkaan tiedostettuja, vaan vaikuttavat itsestään selviltä totuuksilta. Sisäiset erot eri turvapaikkapäätöksiä tekevien virkamiesten välillä ovat myös mahdollisia.

Vaikuttaa siltä, että Migrin mukaan hakijan lähtömaassa on joissain tapauksissa mahdollista elää turvallisesti kristittyinä. Monissa tarkastelluissa päätöksissä Migri kuitenkin toteaa, että väkivallan, omaisuuden takavarikoinnin tai jopa kuolemantuomion uhka on olemassa, jos turvapaikanhakijan lähtömaassa henkilö luopuu islamista:

Vallitsevan islamilaisen lain tulkintojen mukaan islamista luopumista pidetään törkeänä rikoksena --- [luopunutta] voi kohdata kaiken omaisuuden takavarikointi, avioliiton mitätöiminen tai kuolemantuomio. (Afganistan 10/2017).

Analyysin kohteena olevissa turvapaikkapäätöksissä ei viitata Migrin sisäisiin ohjeistuksiin kristityksi kääntymisestä. Migrin tiedotteessa (2019) kerrotaan, että jokainen turvapaikkahakemus ja turvapaikkaperuste tutkitaan yksilöllisesti. Samassa tiedotteessa kerrotaan, että ”kääntymyksen uskottavuutta on selvitettävä perusteellisesti hakijaa kuulemalla”. Tiedotteen mukaan Migri hankkii tietoa eri seurakunnilta näiden toimintatavoista ja kouluttaa työntekijöitä uskonnollisen kääntymisen arvioinnista.

Virkamiehen on siis arvioitava vaikuttaako vakaumus uskottavalta vai ei. Kääntymys voi olla aito ja vilpiton huolimatta viestinnän ongelmista. Turvapaikanhakijan suullinen ilmaisu ei välttämättä ole sujuvaa tai hänen uskonnollinen käsityksensä samanlainen kuin Migrin käsitys. Turvapaikanhakija voi kertoa kääntymyksestään tavalla, joka vaikuttaa puhuttelijalle vieraalta tai yksinkertaiselta esimerkiksi kulttuurisista syistä. (Reinikka, 2019:36).

Myös tulkkaukseen saattaa liittyä ongelmia. Migrin selvityksen mukaan (2018) riittävän suomen kielen, sisältäen erityissanaston ja muun ammatti-osaamisen, hallitsevia tulkkeja ei ole artikkelin päätösten pohjana olevien puhuttelujen aikaan ollut riittävästi saatavilla. Puhutteluissa on käytetty tulkkeja, joista vain muutama oli suorittanut edes asioimistulkin ammattitutkinnon. Selvityksen mukaan tulkin oma suomen kielen taso vaikuttaa siihen, kuinka sujuvalta puhuteltavan kertomus vaikuttaa. Tämä saattaa vaikuttaa kielteisesti uskottavuuden arviointiin. Migrillä ei ole selvityksen mukaan riittäviä valmiuksia valvoa tulkkausten laatua ja oikeellisuutta.

Migri on havainnut erityisen haasteen kristinuskoon liittyvissä tulkkauksissa. Tulkkien käyttöön on laadittu termilistaukset suomesta farsin, arabian ja darin kielille. Listauksessa on lueteltu kristinuskoon liittyviä sanoja aak-

kosjärjestyksessä ”aamenesta öylättiin” ja lisäksi joitain keskeisiä kristillisiä tekstejä kuten Isä meidän-rukous ja otteita Raamatusta. On kuitenkin kyseenalaista, kykeneekö mahdollisesti jostain muusta uskonnollisesta viitekehystä tuleva tulkki tämän perusteella toistamaan luotettavasti tulkittavan sanoja. Somalinkielisiä termilistauksia ei selvityksen mukaan ole ollut. (Migri, 2018:21–23).

Korkein hallinto-oikeus (KHO) on linjannut päätöksessään (2019:18), ettei kristinuskoon kääntymisestä johtuva uhka ole välttämättä riippuvaista siitä, onko kyse aidosta vakaumuksesta vai muodollisuudesta. KHO:n mukaan on mahdollista, että palaajaa pidetään kotialueella kristittyinä siksi, että tieto kristilliseen toimintaan osallistumisesta ja hänen saamastaan kasteesta on levinnyt lähipiirissä tai paikallisessa yhteydessä. On toivottavaa, että jatkossa tämä muutos heijastuu myös Migrin päätöksiin. Artikkelin pohjana olevasta aineistosta tätä ei vielä ole löydettävissä.

Uskonnon ja yhteiskunnan suhde

Uskonnollinen identiteetti on siis Migrille ensisijaisesti yksityinen vakaumus, joka ilmenee kuvattuina uskonnollisina tunteina ja teologisina pohdintoina. Näiden pohjaksi vaaditaan vahvaa uskonnollista tietämystä. Uskonnollista toimintaakin edellytetään, mutta toiminnan painottaminen ei vahvista Migrin arviota vakaumuksen aitoudesta (Blumgrund, painossa).

Migrin käsitys uskonnosta sisäisenä ja yksityisenä ilmiönä on mielestämme osoitus laajalti vallitsevasta tavasta ymmärtää uskonnon ja yhteiskunnan suhde länsimaisessa kontekstissa. Turvapaikanhakijat tulevat usein erilaisesta tulkintakontekstista, mikä johtaa siihen, ettei turvapaikanhakija osaa kuvata uskontoa Migrin kontekstin mukaisesti ymmärrettävällä tavalla. Uskonto nähdään tässä länsimaisessa kontekstissa ensisijaisesti yksilön sisäisenä ja yksityisenä asiana, jolla ei pidä olla mitään tekemistä yhteiskunnallisen päätöksenteon kanssa. Tällainen ajattelutapa on esimerkki dualistisesta ajattelusta, jossa usko ja yhteiskunta ovat toisistaan erilliset elämänalueet.

H. Richard Niebuhr esittää teoksessaan *Christ and Culture* (1951), että kristinuskon ja yhteiskunnan suhdetta länsimaisessa kulttuurissa voidaan kuvata viiden eri paradigman kautta. Yksi näistä paradigmoista on ”*Christ and Culture in Paradox*” (Kristus ja kulttuuri paradoksissa), jossa McGrathin (2007) mukaan kristitty kuuluu hengelliseen ja ajalliseen ulottuvuuteen ja

siksi hän elää jännitteessä täyttääkseen velvollisuutensa molempia kohtaan. Linell E. Cadyn (2010:262) mukaan tämä malli tyypistyy usein käsitykseen, jonka mukaan uskonto on ihmisen yksityinen asia, eikä sillä kuulu olla osaa julkisessa elämässä. Niebuhrin tyyppitelyä hyödyntäen olisi myös mahdollista nähdä kristinusko ilmiönä toisin eli esimerkiksi niin, että kristinuskon tulisi olla täysin integroitunut yhteiskuntaan ilman näiden kahden välistä vastakkainasettelua. Toisaalta kristinuskon voidaan myös nähdä olevan ajallisen yhteiskunnan vastakohta. Vaikka McGrath on kritisoinut Niebuhrin tyyppitelyä vanhentuneeksi, osoittaa se kuitenkin selvästi, että erilaiset käsitykset sekularismista ovat samalla erilaisia käsityksiä uskonnosta, tässä tapauksessa kristinuskosta.

Yllä kuvattu dualistinen paradigma, jossa uskonto on ihmisen yksilön sisäinen asia, on pohjimmiltaan vain yksi teologisesti normatiivinen käsitys kristinuskon luonteesta. Suomalaisessa yhteiskunnallisessa keskustelussa ei mielestämme riittävästi kyseenalaisteta tätä vallitsevaa paradigmaa, vaan se on ikään kuin automaattisesti hyväksytty ja vaikuttaa siihen, millaisia kristinuskon ilmenemismuotoja kyetään tunnistamaan ja sen kautta pitämään aitoina.

Suomalaisessa yhteiskunnassa, sen rakenteissa ja tavoissa toimia on paljon vaikutteita kristinuskosta ja sen arvomaailmasta. Cady (2010) huomauttaa, että dualistinen paradigma on usein sokea kristillisille vaikutteille sekulaareiksi mielletyissä diskursseissa. Jos dualistista paradigmaa ei tunnisteta, on mahdollista, ettei kristinuskon sosiaalisen kontekstin ilmenemismuotoja sekulaareiksi mielletyissä diskursseissa kuten lainsäädännössä, yhteiskunnan käytännöissä ja politiikassa myöskään tunnisteta oikein. Tämä johtuu nähdäksemme siitä, että uskonnon ei katsota voivan ulottua sosiaalisen elämän alueelle. Tällainen sokeus saattaa johtaa osaltaan siihen, että Migri pitää sekulaareina käsitteinä monien turvapaikanhakijoiden korostamia arvoja (esimerkiksi rauha, rakkaus, anteeksianto, suvaitsevaisuus), joita kääntynyt itse pitää olennaisena osana kristinuskoa. Esimerkiksi seuraavassa päätöksessä rauhan, väkivallattomuuden ja yhteisöelämän painottaminen on tulkittu implisiittisesti ei-uskonnolliseksi motiiviksi:

Kertomuksesi kääntymispäätökseesi vaikuttaneista tekijöistä on jäänyt yleisluonteiseksi. Korostit useaan otteeseen, että islam on väkivaltainen uskonto, kun taas kristinuskossa korostetaan rauhaa ja väkivallattomuutta. [...] Kun sinulta on kysytty mitä olet tarkemmin oppinut kristinuskosta

kuin sen että se on rauhan uskonto, et ole osannut sanoa muuta kuin sen että kirkossa kaikki on yhtä perhettä ja yhteisöä. [...] Maahanmuuttovirasto katsoo kertomuksesi perusteella, että olet hakeutunut kirkkoon saadaksesi yhteisöllisyyttä. (Somalia 12/2017)

Myös seuraavissa päätöksissä näkyy, että Migri ei tunnista yhteisöelämään liittyviä arvoja uskontoon kuuluviksi. Sen sijaan Migri näkee uskonnon yksityisenä ilmiönä, jonka merkitys rajautuu ihmisen yksityiselämän piiriin:

Maahanmuuttovirasto katsoo myös, että kristinuskoon liittämäsi asiat, kuten anteeksianto ja rakkaus, eivät itsessään ole tyyppillisiä seikkoja vain kristinuskolle, vaan pikemmin yleismaailmallisia arvoja. (Irak 10/2018)

Olet kertonut, että sinulle tärkeintä on rehellisyys ja hyväsydämyisyys. Nämä ovat kuitenkin asioita, jotka eivät ole pelkästään kristinuskolle ominaisia, vaan ne ovat luonteeltaan abstrakteja ilmaisuja arkielämään liittyen. (Irak 5/2017)

Uskonnon kulttuurinen konteksti

Juergensmeyerin (2011:193–194) mukaan käsitys sanasta ”uskonto” (englanniksi *religion*) riippuu kulttuurisesta kontekstista. Uskonto on vaikeasti tavoitettavissa oleva käsite, joka laajasti käsitettynä saattaa tarkoittaa esimerkiksi moraalista herkkyyttä yhteiskuntajärjestykseen liittyen. Tämä saattaa monilta osin vaikuttaa samanlaiselta kuin tärkeimmät yhteiset yhteiskunnalliset arvot.

Termi uskonto tarkoittaa modernissa, valistuksen ajan jälkeisessä Euroopassa lähinnä uskomusjärjestelmää ja uskonnollisia instituutioita. Nämä instituutiot eivät kuitenkaan ole osa julkista elämää eikä siinä, miten yhteiskunnassa ymmärretään hyvä käytös tai yhteiskunnan jäsenten velvollisuudet enää julkilausuta uskonnon vaikutusta. Tällä tavalla ymmärrettyä käsitteä uskonto kääntyy kuitenkin huonosti ei-eurooppalaisille kielille tai ei-eurooppalaiseen, ei-kristilliseen ajatteluun. (Calhoun ym., 2011).

Juergensmeyer (2011) selventää uskonto-käsitteen kontekstuaalisuutta länsimaiden ulkopuolisilla esimerkeillä. Esimerkiksi Intiassa perinteisesti ”uskonto” on mahdollista kääntää esimerkiksi sanalla ”*dharmā*” (moraalinen järjestys), sanalla ”*mahzab*” (uskomus), sanalla ”*panth*” (uskovien yhteys) tai sanalla ”*qaum*” (yhteisö). (Juergensmeyer, 2011:193–194). Mikäli uskonto aja-

tellaan ”*dharma*”-käsitteen kautta, sen voidaan nähdä olevan pohja oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakentumiselle. Juergensmeyerin (2011:193–194) mukaan on mahdollista, että ainakin laajasti käsitettynä uskonto ja sekularismi sosiaalisena ideologiana ovat kaksi tapaa puhua samasta asiasta: molemmat ovat yhteisten arvojen välittäjiä. Islamin yhteiskunnallista vaikutusta tutkineen Lewisin (1988) mukaan uskonto on islamilaisessa maailmankatsomuksessa ylin malli yhteiskunnalliselle järjestykselle ja henkilökohtaiselle etiikalle. Uskonto ei muslimeille ole yksityinen osa irrallaan muista elämän osa-alueista niin kuin sen joskus ajatellaan olevan länsimaisissa sekularistisissa yhteiskunnissa.

Marcus J. Borg (2003) pohti kristillisen uskon ydintä teoksessaan *The Heart of Christianity*. Borgin mukaan Jeesuksen opetuksessa ja varhaisessa kristillisyydessä keskiössä oli tapa elää oikeudenmukaisesti. Usko ei ole Borgin mukaan ensisijaisesti pään sisäinen asia, tietyn uskomusjärjestelmän hyväksyminen ja totena pitäminen (*assensus*) kuten Migri vaikuttaa tämän tutkimuksen pohjana olevien päätösten valossa tulkitsevan. Borgille usko on myös esimerkiksi radikaalia luottamusta Jumalaan (*fiducia*), uskollisuutta suhteessa Jumalaan (*fidelitas*) sekä käsitystä Jumalasta loputtoman ravitsevana ja elämää antavana, mikä johtaa ilon, vapauden ja rauhan täyteiseen elämään suhteessa Luojaan ja luomakuntaan (*visio*). Uskossa on Borgin mukaan ensisijaisesti kyse läheisestä suhteesta Jumalaan, toisiin ihmisiin ja luomakuntaan.

Vaikka uskonnollinen yhdyskunta ja tunnustus vaihtuvat kristityksi kääntymisen yhteydessä, tapa ymmärtää laajemmin uskonnon luonnetta ja sen merkitystä ei todennäköisesti muutu, ainakaan yhtä nopeasti. Maailmankatsomuksellinen paradigma on syvempi kuin yksittäiset uskomukset tai tavat. Borg (2003) on kuvaillut samaa ilmiötä rinnastamalla uskonnon kansalaisuuteen kuten ranskalaisuuteen, korealaisuuteen tai etiopialaisuuteen. Esimerkiksi ranskalaiseksi ihminen tulee kasvaessaan ranskalaisessa ympäristössä, hän suhtautuu maailmaan ranskalaisesta viitekehyksestä käsin, hän puhuu todennäköisesti ranskaa ja niin edelleen. Ranskalainen voi muuttaa ulkomaille, mutta kantaa kuitenkin ranskalaisuutta sisällään. Samoin kristillisessä tai islamilaisessa vaikutuspiirissä kasvanut ihminen voi myöhemmin omaksua jonkin toisen maailmankatsomuksen, mutta jotain kristillisestä tai islamilaisesta tavasta hahmottaa maailmaa jää kuitenkin jäljelle.

Migri siis vaatii tuoreilta kristityiltä kykyä sanallistaa uskontoa hänelle itselleen vieraasta paradigmasta käsin ja hänelle itselleen vieraiden käsittei-

den kautta. Tämän lisäksi uskontoa pitäisi osata sanallistaa sellaisin tavoin, joita uskonnossa sen oman ymmärryksen mukaan ei vaadita. Migrin (2019) mukaan kristityksi kääntymisen arvioinnissa ei ole kyse uskonopillisesta kuulustelusta tai sen määrittelystä kuka on oikeanlainen kristitty. Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että näin kuitenkin käytännössä on, sillä Migrin päätöksistä ja päätösten perusteluista on selvästi luettavissa hyvin kapea ja sekularistinen käsitys kristillisyydestä.

Yhteenveto

Migri vaikuttaa käsittelevän kristityksi kääntymistä lähinnä sekularistisen paradigman mukaisesti arvioidessaan henkilöiden lausuntoja omasta kääntymyksestään. Arviointi ulottuu siihen, miten Migri tulkitsee henkilön uskonnollisen kääntymyksen kokemusta, uskonnollista identiteettiä, seurakunnan toimintaan osallistumista, kastetta ja yhteiskunnallisten käsitysten muutosta. Arvioinnissaan Migri ei ota riittävästi huomioon uskontoa elämäntapana tai sosiaalisena todellisuutena.

Tämän vuoksi vaikuttaa siltä, ettei Migri osaa tunnistaa oikein erilaisesta kulttuurisesta kontekstista tulevien kristityksi kääntyneiden uskon todellisuutta eikä siten myöskään tunnista kansainvälisen suojelun tarvetta. Voidaan myös kysyä, ovatko vaatimukset turvapaikanhakijan teologista osaamista ja oman uskon pääkohtien tuntemista kohtaan kohtuullisia, kun niitä verrataan suomalaisten kristinuskon piirissä kasvaneiden ihmisten teologiseen osaamiseen.

Migrin uskontokäsitys vaikuttaa olevan ristiriidassa useimpien kristillisten kirkkokuntien itsemäärittelyn ja tärkeimpien opinkappaleiden kanssa. Seurakunnan toimintaan osallistuminen tai kristillinen kaste suoritettuna toimituksena voidaan yksilön sisäisestä vakaumuksesta riippumatta katsoa uskosta luopumiseksi, josta voi ainakin osassa turvapaikanhakijoiden lähtömaita seurata jopa kuolemantuomio.

Viranomainen ei voi olla kaikkien inhimilliseen elämään liittyvien asioiden asiantuntija. Tämän vuoksi olisi suotavaa, että jatkossa Migri hyödynnäisi enenevässä määrin uskonnollisen identiteetin ja sen ilmaisemisen asiantuntijana erityisesti teologisen ja uskonnollisen ajattelun asiantuntijoita ja huomioi turvapaikkapäätöksissään aiempaa tarkemmin esimerkiksi turvapaikanhakijan kotiseurakunnan lausunnot. Olisi toivottavaa, että Migri tiivistäisi

muutoinkin vuoropuheluaan teologian asiantuntijoiden sekä eri kirkkokuntien kanssa tämän potentiaalisesti syvää inhimillistä kärsimystä ja mahdollista hengenvaaraa aiheuttavan tilanteen purkamiseksi. Erityisesti toivomme, että artikkelissa kuvattujen ongelmallisten kristinuskon tulkintojen vuoksi paperittomaksi joutuneiden ihmisten tilanteeseen löydetään viipymättä kestäviä ja inhimillisiä ratkaisuja.

Kirjoittajien työnjako

Blumgrund on valikoinut aineistosta kuhunkin kohtaan sopivat lainaukset ja vastannut aineiston analyysistä. Lydénin rooli kirjoitusprosessissa on ollut teologiseen pohdintaan osallistuminen ja tekstin luettavuuden ja sujuvuuden varmistaminen. Leminen on ohjannut Blumgrundia ja Lydénia artikkelin kirjoittamisen tieteellisessä prosessissa.

Kiitokset

Tekijät kiittävät teol. lis., pappisasessori, kirkkoherra Kaisa Huhtalaa, projekti-päällikkö Anne Hammadia (Diakonissalaitoksen Suojattomat-yhteisöhanke / The Unprotected Community Program), vastaanottokeskuksessa johtavana sosiaalityöntekijänä työskennellyttä Minna Tuovista ja kunnallisissa maahanmuuttopalveluissa ohjaajana työskentelevää Laura Malinia suullisista tiedonannoista artikkelin suunnitteluvaiheessa. Tekijät kiittävät myös YTT, tutkijatohtori Talvikki Ahosta aineiston jakamisesta.

Lähteet

Turvapaikkapäätökset:
Afganistan 10/2017
Irak 5/2017
Irak 9/2017
Irak 11/2017
Irak 9/2018
Irak 10/2018
Somalia 12/2017

Kirjallisuus

- Blumgrund, I. (painossa). Credibility assessment of religious conversion in the asylum process – A theological analysis. *Studia Theologica - Nordic Journal of Theology*.
- Borg, M. J. (2003). *The Heart of Christianity: Rediscovering a Life of Faith*. New York: Harper Collins.
- Juergensmeyer, M. (2011). Rethinking the Secular and Religious Aspects of Violence – Calhoun, C. Juergensmeyer, M. & Van Antwerpen, J. (toim.), *Rethinking Secularism*. New York: Oxford University Press, 185–204.
- Cady, L. E. (2010). Reading Secularism through a Theological Lens. – L. E. Cady (toim.), *Comparative Secularisms in a Global Age* (1st ed). Houndmills: Palgrave Macmillan, 247–264.
- Hallituksen esitys HE 247/2020 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_247+2020.aspx – Viitattu 3.11.2021.
- Jauhainen, J., & Tedeschi, M. (2021). *Undocumented Migrants and Their Everyday Lives: The Case of Finland*. Cham, Switzerland: Springer. <https://finna.fi/Record/ekk.994257933506250> – Viitattu 13.9.2021.
- Jauhainen, J., Gadd, K. & Jokela, J. (2018). *Paperittomat Suomessa 2017*. Turku: Turun yliopisto. <http://urmi.fi/wp-content/uploads/2018/01/PAPERITTOMAT-SUOMESSA-2017.pdf> – Viitattu 16.10.2021.
- Karttunen, T. (2020). Kristinuskoon kääntymisen arviointiperiaatteet Suomen maahanmuuttoviraston (Migri) linjauksissa vuosina 2015–19. *Diakonian Tutkimus*, 2, 40–47. <https://doi.org/10.37448/DT.94817> - Viitattu 16.10.2021.
- Keskimäki, I., Nykänen, E. & Kuusio, H. (2014). *Paperittomien terveyspalvelut Suomessa*. Tampere: THL.
- Korkein hallinto-oikeus (2019). Vuosikirjapäätökset 2019:18. Diaarinumero: 5365/4/17. <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1549352125141.html> – Viitattu 26.11.2021.
- Koser Akcapar, S. (2006). Conversion as a migration strategy in a transit country: Iranian Shiites becoming Christians in Turkey. *The International Migration Review*, 40(4), 817–853. <https://doi.org/10.1111/j.1747-7379.2006.00045.x>
- Kuusio, H., Seppänen, A., Jokela, S., Somersalo, L. and Lilja, E. (2018). *Ulkomaalaistaustaisten terveys ja hyvinvointi Suomessa. FinMonik-tutkimus 2018–2019*. Helsinki: THL.
- Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrien tunnistamisesta ja auttamisesta. 17.6.2011/746.
- Lewis, B. (1988). *The Political Language of Islam*. Chicago: University of Chicago Press. https://scholar.harvard.edu/files/martinkramer/files/political_language_of_islam.pdf – Viitattu 9.11.2022.
- Lyden, H. (2019). *Kotoutumisen portaat: kansainvälistä suojelua saavien asiakkaiden alueellinen kotoutumisen malli Karkkilassa ja Vihdissä*. Laurea-Ammattikorkeakoulu <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019083018064>
- Migri (2019). Tiedote: Migri vastaa: Miten kristinuskoon kääntyminen vaikuttaa turvapaikkapäätökseen? *Migri.fi*. <https://migri.fi/-/migri-vastaa-miten-kristinuskoon-kaantyminen-vaikuttaa-turvapaikkapaatokseen-> – Viitattu 23.3.2022.
- Migri (2018). Selvitys: Maahanmuuttoviraston selvitys sisäministerille turvapaikkapäätöksentekoon ja –menettelyyn liittyen. *Migri.fi*. https://migri.fi/documents/5202425/8701378/Maahanmuuttoviraston+selvitys+sis%C3%A4ministerille+turvapaikkap%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksentekoon+_valmis.pdf – Viitattu 26.4.2022.
- Nagy, D., & Speelman, G. (2017). Conversion controlled: Missiological reflections on assessing conversions to Christianity among asylum seekers in the European Union. *Theology*, 120(5), 355–363. <https://doi.org/10.1177/0040571X171710200>

- Niebuhr, H. R. (1951). *Christ and Culture*. New York: Harper & Row.
- Rundgren (2020). Blogikirjoitus: Suomen muukalaispassikäytäntö on inhimillistä kärsimystä aiheuttava rakenne. *Syrjintä.fi*. <https://syrjinta.fi/-/suomen-muukalaispassikaytanta-on-inhimillista-karsimysta-aiheuttava-rakenne> - Viitattu 12.11.2021.
- Saarikkomäki, E., Oljakka, N., Vanto, J., Pirjatanniemi, E., Lavapuro, J., & Alvesalo-Kuusi. (2018). *Kansainvälistä suojelua koskevat päätökset Maahanmuuttovirastossa 2015–2017: Pilottitutkimus 18–34-vuotiaita Irakin kansalaisia koskevista myönteisistä ja kielteisistä päätöksistä*. Oikeustieteellisen tiedekunnan tutkimusraportteja ja katsauksia 1/2018.
- Sarvimäki, M., & Hangartner, D. (2017). *Dealing with the refugee crisis: Policy lessons from economics and political science*. <http://vatt.fi/documents/2956369/3875431/Dealing+with+the+refugee+crisis+-+Policy+lessons+from+economics+and+political+science.pdf/22b08e40-04ef-4b53-8927-cbddf9f7d59> - Viitattu 9.11.2022.
- Screier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. London: Sage.
- Stene, N. (2017). Chapter 17 Leaving Islam for Christianity: Asylum Seeker Converts. - Enstedt, D., Larsson, G., & T. Mantsinen, T. (toim.), *Handbook of Leaving Religion*. Leiden, The Netherlands: Brill. doi://doi.org/10.1163/9789004331471_018
- Suomen Ekumeeninen Neuvosto (2020). Julkilausuma: Kaste yhdistää kristittyjä. *Ekumenia.fi*. https://www.ekumenia.fi/data/liitteet/yhteinen_todistus_kasteesta_sen.pdf - Viitattu 12.11.2021.
- Suomen Ekumeeninen Allianssi (2021). Vetoamus oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseksi. *Suomenevankelinenallianssi.fi* <https://www.suomenevankelinenallianssi.fi/vetoamus-oikeusvaltioperiaatteen-toteutumiseksi/> - Viitattu 12.11.2021
- Suomen helluntaikirkko. (n.d). Tunnustus: Uskon pääkohdat – Kaste. *Suomenhelluntaikirkko.fi*. <https://suomenhelluntaikirkko.fi/helluntaikirkko/uskon-paakohdat/kaste/> - Viitattu 12.11.2021.
- Suomen kirkonjohtajat (2019). Kannanotto: Turvapaikanhakijoiden palautuskieltoa ja uskonnonvapautta on kunnioitettava. *Ekumenia.fi*. https://www.ekumenia.fi/sen_esittaytyy/kannanottoja_ja_lausuntoja/suomen_kirkonjohtajat_turvapaikanhakijoiden_palautuskieltoa_ja_uskonnonvapautta_on_kunnioitettava/?session=56537745 - Viitattu 12.11.2021.
- Suomen ortodoksinen kirkko. (n.d). Perustietoa ortodoksisesta kirkosta: Sakramentit eli mysteerit. *Ort.fi*. <https://www.ort.fi/tutustu-ortodoksiseen-kirkkoon/sakramentit-eli-mysteerit> - Viitattu 12.11.2021.
- Ulkomaalaislaki. 30.4.2004/301.
- UNHCR (2004). Ohjeistus: Guidelines on International Protection - Religion-based refugee claims under article 1a(2) of the 1951 convention and/or the 1967 protocol relating to the status of refugees. *Unhcr.fi*. <https://www.unhcr.org/publications/legal/40d8427a4/guidelines-international-protection-6-religion-based-refugee-claims-under.html> - Viitattu 23.3.2022.
- UNHCR. (1951). Yleissopimus: The 1951 Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees. *Unhcr.fi*. <https://www.unhcr.org/3b66c2aa10> - Viitattu 20.10.2021.